

Tehnička i industrijska škola Ruđera Boškovića u Sinju

Elementi i kriteriji ocjenjivanja u nastavi Hrvatskoga jezika

Nastavnica: Ana Maras

Školska godina: 2019./2020.

UVOD

U tekstu su navedeni elementi i kriteriji ocjenjivanja u nastavi Hrvatskoga jezika. Pri tome su nabrojena i protumačena predmetna područja (hrvatski jezik, književnost, jezično izražavanje) te vrste provjere znanja koje se provode u pojedinome području (pisana ili usmena).

Za usmenu provjeru navedeni su kriteriji koji su izrađeni prema Bloomovoj taksonomiji, a za pisanu je provjeru broj postignutih bodova i uz to pripadajući postotak, odnosno ocjena, prikazan u tablicama. Spomenutim elementima ocjenjivanja dodani su još i svi ostali oblici pisanih radova (školska zadaća, nastavni listići, domaća zadaća i sl.)

Naposljetku, prikazan je i kriterij donošenja zaključne ocjene koja je izraz postignute razine učenikovih kompetencija u nastavnom predmetu/području i rezultat ukupnoga procesa vrjednovanja tijekom nastavne godine.

1. HRVATSKI JEZIK

Predmetno područje Hrvatskoga jezika koje obuhvaća temeljne pojmove sviju jezikoslovnih disciplina: fonetike, fonologije, morfologije, sintakse, leksikologije, leksikografije, semantike, etimologije, dijalektologije i stilistike. Jezikoslovno znanje također obuhvaća jezične zakone, pravila, paradigme i norme.

1.1. Pisana provjera znanja

Spomenuti sadržaji provjeravaju se pisano na temelju sljedeće bodovne ljestvice:

POSTIGNUTI BODOVI (%)	OCJENA
0 – 49	nedovoljan (1)
50 – 62	dovoljan (2)
63 – 75	dobar (3)
76 – 88	vrlo dobar (4)
89 – 100	odličan (5)

Ako učenik koristi nedopuštene izvore podataka (bilježnicu, udžbenik, mobitel, "šalabahter" i sl.), pisana provjera odmah se oduzima te ocjenjuje nedovoljno. Za okretanje, došaptavanje i sl. bit će mu dodijeljena maksimalno dva negativna boda (bod za svaki put kada je učenik upozoren) koja se na kraju oduzimaju od ukupnoga broja postignutih bodova. Treći put oduzet će mu se rad i ocijeniti ono što je dotada napisano.

1.2. Usmena provjera znanja

Ako učenik nije pristupio pisanoj provjeri znanja (ili ako ispravlja prethodne negativne ocjene), bit će pitan i ocijenjen prema sljedećim kriterijima:

- nedovoljan (1)

Učenik ne može samostalno prepoznati i definirati osnovne jezične pojmove i pravila.

- dovoljan (2)

Učenik djelomično prepoznae osnovne jezične pojmove i pravila, ali ih teže objašnjava i razlikuje. Nesiguran je i nesamostalan u primjeni pravila.

- dobar (3)

Učenik prepoznae osnovne jezične pojmove. Može ih površno definirati i razlikovati. U primjeni se djelomično oslanja na pomoć nastavnika.

- vrlo dobar (4)

Učenik je samostalan u prepoznavanju i definiranju osnovnih jezičnih pojmoveva. Može navesti vlastite primjere te rješavati jezične probleme uz minimum vođenja.

- odličan (5)

Učenik je samostalan u prepoznavanju i definiranju osnovnih jezičnih pojmoveva. Može navesti vlastite primjere, samostalno rješavati jezične probleme u novim situacijama te povezivati različite gramatičke razine.

2. KNJIŽEVNOST

U ovome se nastavnom području razvijaju književne i jezične sposobnosti. Učenici sudjeluju u školskim interpretacijama književnih tekstova različitih vrsta i tema te pritom razvijaju osjetljivost za književnu riječ, za njezine vrijednosti u životu čovjeka i za trajne vrijednosti svekolikoga života o kojima svako književno djelo progovara na osobit način. Učenici se ospozobljavaju za samostalno čitanje književne lektire, za prosudbu i vrjednovanje pročitanih djela. Učenici se susreću s umjetnički vrijednim djelima iz hrvatske i svjetske književnosti, iz hrvatske usmene književnosti te usmene književnosti drugih naroda, i to prema načelu primjerenosti doživljajno-spoznajnim mogućnostima učenika. Izborom književne lektire i tekstova u čitankama učenicima se pomaže da shvate važnost i vrijednost hrvatske jezične, književne i kulturne baštine.

2.1. Književnoteorijski pojmovi, književne epohe, razdoblja i stilski pravci, autori i ulomci djela, izbor iz poezije

Spomenuti sadržaji provjeravaju se prema sljedećim kriterijima:

2.1.1. Usmena provjera znanja

- nedovoljan (1)

Učenik se ne može prisjetiti osnovnih podataka o književnim epohama, razdobljima, stilskim pravcima, odnosno autorima i djelima. Ne poznaje sadržaj ulomaka pročitanih na satu, ne može ni uz pomoć nastavnika povezati i protumačiti pojedine dijelove teksta. Nejasni su mu temeljni književnoteorijski pojmovi i klasifikacije.

- dovoljan (2)

Učenik se može prisjetiti osnovnih podataka o književnim epohama, razdobljima, stilskim pravcima, odnosno autorima i djelima. Površno poznaje sadržaj ulomaka pročitanih na satu i uz čestu pomoć nastavnika povezuje i tumači pojedine dijelove teksta. Sporo i nesamostalno objašnjava temeljne književnoteorijske pojmove i klasifikacije.

- dobar (3)

Učenik se može prisjetiti osnovnih podataka o književnim epohama, razdobljima, stilskim pravcima, odnosno autorima i djelima. Dobro poznaje sadržaj ulomaka pročitanih na satu te

uz povremenu pomoć nastavnika može protumačiti pojedine dijelove teksta. Dobro objašnjava temeljne književnoteorijske pojmove i klasifikacije. Teže i nesamostalno uspoređuje književna djela i stilove različitih razdoblja, sporije rješava probleme i pitanja koja proizlaze iz književnoumjetničkoga teksta.

- vrlo dobar (4)

Učenik je detaljnije upoznat s podatcima o književnim epohama, razdobljima, stilskim pravcima, odnosno autorima i djelima. Dobro poznaje sadržaj ulomaka pročitanih na satu te može samostalno povezati i protumačiti dijelove teksta. Vrlo brzo i sigurno objašnjava temeljne književnoteorijske pojmove i klasifikacije. Ipak mu je potrebna pomoć nastavnika prilikom uspoređivanja književnih djela i razdoblja, odnosno u rješavanju problema i pitanja koji proizlaze iz književnoumjetničkoga teksta. Teže povezuje znanja iz različitih područja.

- odličan (5)

Učenik je detaljno upoznat s podatcima o književnim epohama, razdobljima, stilskim pravcima, odnosno autorima i djelima. Jako dobro poznaje sadržaj ulomaka pročitanih na satu i može samostalno povezati i protumačiti dijelove teksta, odnosno razumjeti ga u kontekstu sveukupnoga autorova stvaralaštva i književnoga razdoblja. Brzo i sigurno objašnjava temeljne književnoteorijske pojmove i klasifikacije. Samostalno uspoređuje ideje pojedinih književnih smjerova i autora. Kritički prosuđuje ponuđene tekstove uz komentar i objašnjenje. Samostalno zaključuje o problematici književnih djela i književnih pravaca te argumentirano obrazlaže. Povezuje znanja iz različitih područja.

2.1.2. Pisana provjera znanja

Nakon obrađenih cjelina učenici rješavaju nastavne listiće koji su najavljeni na prethodnome satu. Učenici dobiju razna pitanja objektivnoga tipa (zaokruživanje, povezivanje, višestruki izbor i sl.) koja moraju odgovoriti bez korištenja bilježnice i udžbenika. Ocjenjuju se samo prva dvojica koji predaju, a ostali nakon toga rješavaju listiće uz pomoć nastavnice. Primjere nastavnoga listića svи učenici prilažu u bilježnicu.

2.2. Lektira

Smisao je književne lektire razvijanje učenikovih čitateljskih navika i interesa. Temeljna je zadaća razvijanje učenikova samostalnoga čitanja. Osobito je važno razvijanje zanimanja za

književnoumjetničku riječ, i to prema načelu tematske i vrstovne raznolikosti, što se može postići većom slobodom izbora koji proizlazi iz stvarnih potreba, interesa i sposobnosti učenika. Kriterij umjetničke vrijednosti djela moguće je učinkovito primjeniti samo u skladu s doživljajnim i spoznajnim mogućnostima učenika. Zato učenike valja sustavno usmjeravati na vlastiti izbor i pridobiti ih na istraživanje teksta kao uporišta u povezivanju književnosti s osobnim iskustvom. Tako stečena znanja bit će zapamćena i trajna.

Nastavnik s učenicima interpretira pročitano književno djelo na različite načine u govornome i pisanome obliku. Pročitano djelo može se analizirati na školskome satu, a kao uvod u razgovor i analizu djela učenicima se mogu zadati tek manji zadatci koji s konačnom provjerom određuju ocjenu prema sljedećim kriterijima:

2.2.1. Usmena provjera lektirnoga djela

- nedovoljan (1)

Učenik ne poznaje osnovne informacije o književnim epohama, razdobljima i stilskim pravcima kojima djelo pripada. Ne može imenovati autora, prepoznati književni rod i vrstu, nabrojiti glavne likove i odrediti temu i ideju djela. Ne može sažeto prepričati sadržaj, izdvojiti dojmljive dijelove i argumentirati svoje mišljenje o zadanome naslovu.

- dovoljan (2)

Učenik slabo poznaje osnovne informacije o književnim epohama, razdobljima i stilskim pravcima kojima djelo pripada. Može imenovati autora, prepoznati književni rod i vrstu, nabrojiti glavne likove i uz pomoć nastavnika odrediti temu i ideju djela. Površno poznaje i prepričava sadržaj, s teškoćama izdvaja dojmljive dijelove i argumentira svoje mišljenje o zadanome naslovu.

- dobar (3)

Učenik poznaje osnovne informacije o književnim epohama, razdobljima i stilskim pravcima kojima djelo pripada. Može imenovati autora, prepoznati književni rod i vrstu, nabrojiti glavne likove i samostalno odrediti temu i ideju djela. Površno poznaje i prepričava sadržaj, ali postoje dijelovi kojih se brže i lakše prisjeća iako mu je i dalje potrebna pomoć nastavnika u interpretaciji i argumentaciji.

- vrlo dobar (4)

Učenik pokazuje višu razinu u poznavanju književnih epoha, razdoblja i stilskih pravaca kojima djelo pripada. Može s lakoćom imenovati autora, prepoznati književni rod i vrstu, nabrojiti glavne likove i samostalno odrediti temu i ideju djela. Detaljno poznaje sadržaj, brzo se prisjeća dojmljivih dijelova i zna obrazložiti svoj odabir. Također dobro uočava uzročno-posljedične veze među pojedinim sastavnicama djela. Ipak, nije u potpunosti samostalan u korištenju književnoteorijskih i književnopovijesnih informacija kako bi se utvrdilia njihova uloga i međusobni odnosi u djelu. Potrebna mu je pomoć nastavnika kako bi uočio važna pitanja koje djelo otvara i povezao znanja iz različitih područja.

- odličan (5)

Učenik pokazuje visoku razinu u poznavanju književnih epoha, razdoblja i stilskih pravaca kojima djelo pripada. Može s lakoćom reproducirati osnovne informacije o djelu. Detaljno poznaje sadržaj, brzo se prisjeća dojmljivih dijelova i zna obrazložiti svoj odabir. U potpunosti je samostalan u korištenju književnoteorijskih i književnopovijesnih informacija kako bi se utvrdilia njihova uloga i međusobni odnosi u djelu. Samostalno uočava uzročno-posljedične veze među pojedinim sastavnicama djela. Samostalno zaključuje o problematici lektirnoga djela te argumentirano obrazlaže. Povezuje znanja iz različitih područja.

2.2.2. Pisana provjera lektirnoga djela

Pisane provjere pročitanih lektirnih djela ocjenjuju se na temelju sljedeće bodovne ljestvice:

POSTIGNUTI BODOVI (%)	OCJENA
0 – 49	nedovoljan (1)
50 – 62	dovoljan (2)
63 – 75	dobar (3)
76 – 88	vrlo dobar (4)

89 – 100

odličan (5)

3. JEZIČNO IZRAŽAVANJE

Predmetno područje Hrvatskoga jezika koje je prema načelu unutarpredmetne korelacije nužno povezano s područjem jezika i književnosti, a prema načelu međupredmetne povezanosti i s ostalim nastavnim predmetima. Cilj mu je ponajprije razvijanje sposobnosti u jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja, čitanja i pisanja. Na predlošcima književnih i neknjiževnih tekstova učenici govore i pišu. Osobita se pozornost pridaje učenikovu stvaralačkom izražavanju, i to u hrvatskome standardnom i zavičajnom idiomu pri čemu učenici razvijaju sposobnost izražavanja misli, osjećaja i doživljaja. Vidljiva su, dakle načela sadržajne, tekstovne i stilske raznovrsnosti, međuvisnosti nastavnih područja, odgojnosti, stvaralaštva i zavičajnosti. Temeljna zadaća nastave jezičnoga izražavanja jest razvoj izražajnih mogućnosti učenika, stvaranje pravogovornih (orthoepskih) i pravopisnih (ortografiskih) normi.

Nastava jezičnoga izražavanja najčešće se provodi u obliku raznolikih jezičnih vježbi koje učenicima pomažu pri ustroju i stilskome oblikovanju usmenih i pisanih iskaza.

3.1. Usmeno jezično izražavanje

- nedovoljan (1)

Učenik nije savladao tehniku čitanja. Rječnik mu je oskudan, a poznавanje normi hrvatskoga standardnog jezika loše. Učestalo grijesi u pravogovoru, gramatici, strukturi rečenice i teksta.

- dovoljan (2)

Učenik suzdržan u usmenome izlaganju. Treba razvijati tehniku čitanja - raditi na poboljšanju tehnike i tempa. Rečenična intonacija mu je nepravilna, rabi neprimjerene izraze unatoč upozorenjima.

- dobar (3)

Učenik ima vrlo razvijene sposobnosti, ali se njima ne koristi uvijek. Čita s nepravilnim izgovorom i ne provodi u potpunosti pravogovorna pravila. Vješt je u govornome oblikovanju poruka, ali mu nedostaje samostalnost u izražavanju. Teže razlikuje bitno od nebitnoga. Treba se oslobođiti nestandardnih elemenata razgovornoga jezika i ustrajati na pravilnome izgovoru pojedinih glasova. Također treba razvijati osjećaj za jezičnu melodiju i naglasak.

- vrlo dobar (4)

Učenik vješt u prepričavanju, pričanju i izvještavanju. Pokazuje pravilnost govornoga izražavanja i često se uključuje u rasprave. Usvojio vrjednote govorenoga jezika, ali svoje razvijene gorovne sposobnosti neorganizirano i nesustavno iskorištava. Također treba dodatno razvijati i bogatiti rječnik.

- odličan (5)

Učenik čita tečno i izražajno. Ima bogat rječnik, izražava se lako, jezgrovito i točno. Argumentirano iznosi svoje stavove. Usmeni mu je izraz maštovit i slikovit. Teži originalnosti i kreativnosti. Ovladanost vrjednotama govorenoga jezika posebno dolazi do izražaja u interpretativnome čitanju.

3.2. Pisano jezično izražavanje

3.2.1. Školske zadaće i eseji

Standardizirani oblik provjeravanja učenikova jezičnoga izražavanja jest pisanje školske zadaće. Ona se ocjenjuje prema sljedećim kriterijima:

KATEGORIJA	BODOVI	OPISNICI
SADRŽAJ I KOMPOZICIJA		
1. Sadržaj	2	
	1	
	0	
2. Kompozicija	2	Zastupljeni su svi temeljni dijelovi kompozicije.
	1	Nedostaje jedan od temeljnih dijelova kompozicije.
	0	Nema kompozicijskih dijelova. Izlaganje je nesređeno.
3. Ostvarenost teme	1	Tema je ostvarena. Sadržaj teksta odnosi se na zadanu temu.
	0	Tema nije ostvarena. (Tema je djelomično/pretežno ostvarena.)
JEZIK I STIL		
1. Rječnik i stil	2	Rječnik i uporaba riječi prilagođeni su vrsti teksta. Rečenice su smislene i uzajamno povezane. Zapaža se uporaba različitih stilskih sredstava.
	1	Rječnik je razvijen, ali zapaža se povremeni nefunkcionalan izbor riječi. Rečenice su smislene i uglavnom povezane.
	0	Rječnik i uporaba riječi nisu prilagođeni vrsti teksta. Rečenice pretežito ili uopće nisu ulaćane; dijelovi rečenica se ponavljaju.
2. Gramatička točnost	2	Usvojenost gramatičke norme na razini je učeničke dobi. Dopuštene su 2 različite gramatičke pogreške.
	1	Manja odstupanja od gramatičke norme na razini učeničke dobi. Dopuštene su 4 različite gramatičke pogreške.
	0	Nije usvojena gramatička norma na razini učeničke dobi. U tekstu ima više od 4 gramatičke pogreške.
3. Pravopisna točnost	2	Utvrđuje se točnost u primjeni pravopisnih pravila na razini učeničke dobi. U tekstu su dopuštene do 3 pravopisne pogreške.
	1	Utvrđuje se pretežna točnost u primjeni pravopisnih pravila na razini učeničke dobi. U tekstu je dopušteno do 5 pravopisnih pogrešaka.
	0	Utvrđuje se netočnost u primjeni pravopisnih pravila na razini učeničke dobi. U tekstu je više od 5 pravopisnih pogrešaka.
IZGLED		
1. Razvidnost kompozicije	2	Razvidni kompozicijski dijelovi teksta u skladu su s kompozicijom.
	1	Razvidni kompozicijski dijelovi teksta pretežno su u skladu s kompozicijom.
	0	Nisu razvidni kompozicijski dijelovi teksta.
2. Slovni sustav (urednost i čitljivost)	2	Pismo je rukopisno i čitko. Tekst je uredan.
	1	Pismo je rukopisno, ali sva slova nisu pravilno oblikovana. Tekst je pretežno uredan.
	0	Rukopis nije čitak. Tekst je neuredan.

3.2.2. Bilježnica

Učenik mora imati bilježnicu na svakom satu Hrvatskoga jezika. Ako je ne nosi redovito, bilježit će mu se minusi (-) u rubrici za opisno praćenje učenika. Tri (-) rezultiraju nedovoljnom ocjenom (1). Svakom će učeniku bilježnica biti ocijenjena najmanje dva puta tijekom školske godine (u prvome i drugome obrazovnom razdoblju).

Školska bilježnica mora sadržavati sve prethodno obrađene nastavne jedinice koje su cjelovite, točne, uredne i gramatički/pravopisno ispravne. Za svaku napisanu nastavnu jedinicu učenik

može ostvariti četiri boda: za cjelovitost, točnost, urednost i gramatičku/pravopisnu točnost. Ocjena se dobiva na temelju postignutih bodova prema sljedećoj bodovnoj ljestvici:

POSTIGNUTI BODOVI (%)	OCJENA
0 – 49	nedovoljan (1)
50 – 62	dovoljan (2)
63 – 75	dobar (3)
76 – 88	vrlo dobar (4)
89 – 100	odličan (5)

3.2.3. Domaća zadaća

Učenik treba redovito pisati domaću zadaću. Ako je ne piše redovito, bilježit će mu se minus (-) u rubrici za opisno praćenje učenika. Nakon tri minusa učeniku se u ocjensku rešetku upisuje ocjena nedovoljan (1).

3.2.4. Ostali oblici pisanoga jezičnog izražavanja

Zadaće vezane uz interpretaciju lektirnih djela, plakati, slikokazi, dnevnic i sl. ocjenjuju se prema kriterijima za ocjenjivanje već postojećih elemenata Hrvatskoga jezika koji se po potrebi kombiniraju i prilagođavaju novim zadatcima.

4. ZAKLJUČNA OCJENA IZ HRVATSKOGA JEZIKA

Zaključna ocjena iz nastavnoga predmeta izraz je postignute razine učenikovih kompetencija u nastavnome predmetu/području i rezultat ukupnoga procesa vrjednovanja tijekom nastavne godine. Izvodi se temeljem elemenata vrjednovanja.

Zaključna ocjena iz nastavnoga predmeta na kraju nastavne godine ne mora proizlaziti iz aritmetičke sredine upisanih ocjena, osobito ako je učenik pokazao napredak u drugome polugodištu. Svako predmetno područje Hrvatskoga jezika na kraju drugoga obrazovnog razdoblja mora biti pozitivno ocijenjeno, inače će učeniku biti zaključena nedovoljna ocjena (1). U pravilu, nastavnik usmeno provjerava znanja prethodno loše usvojenih sadržaja kako bi učenik ispravio nedovoljnu ocjenu. Ispravak je moguć na svakom satu Hrvatskoga jezika ako to dopuštaju okolnosti. Isto tako, uz procjenu i odobrenje nastavnika, moguće je odgovarati lošije usvojene cjeline za bolju zaključnu ocjenu.

Kod učenika s teškoćama vrjednovat će se odnos prema radu i postavljenim zadatcima te odgojnim vrijednostima. Vrijednovanje će poticati učenike na aktivno sudjelovanje u nastavi i izvannastavnim aktivnostima. Načini i postupci vrjednovanja usklađeni su s preporukama stručnoga tima.